

Laki

sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 5 §:n 1 a kohta, 6 b §:n 3 momentti, 7 c §:n 4 momentti, 7 d §:n 5 momentti ja 10 e §:n 6 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 5 §:n 1 a kohta laissa 1329/2010, 6 b §:n 3 momentti laissa 387/2008, 7 c §:n 4 momentti laissa 791/2022, 7 d §:n 5 momentti laissa 678/2023 ja 10 e §:n 6 momentti laissa 1201/2020,

muutetaan 3 §, 5 §:n 8 kohta ja 6 a §:n 2 momentin 11 kohta sekä 14 b §, sellaisena kuin ne ovat, 3 § laeissa 1201/2020, 600/2022 ja 1096/2025, 5 §:n 8 kohta laissa 1292/2022, 6 a §:n 2 momentin 11 kohta laissa 678/2023 ja 14 b § laissa 913/2012, sekä

lisätään 6 a §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 1201/2020 ja 678/2023, uusi 12 ja 13 kohta sekä lakiin uusi 7 h—7 j § seuraavasti:

3 §

Käyttämättä jätetystä palvelusta perittävä maksu

Hyvinvointialue voi periä 3 ja 4 momentissa tarkoitetuista käyttämättä jätetyistä palveluista enintään 73,70 euron suuruisen maksun. Maksun periminen edellyttää, että 2 momentissa tarkoitettujen maksun perimisen yleiset edellytykset sekä 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen palvelukohtaiset edellytykset täyttyvät.

Hyvinvointialue saa periä 1 momentissa tarkoitettua maksua käyttämättä jätetystä palvelusta siltä henkilöltä, joka on jäljempänä tarkoitettujen palvelukohtaisten edellytysten mukaisesti maksuvelvollinen kyseisestä käyttämättä jätetystä palvelusta, jos henkilö on palvelua ennalta peruuttamatta jättänyt saapumatta palveluun ilman hyväksyttävää syytä. Maksun saa kuitenkin periä vain, jos maksun perimistä ei ole pidettävä kohtuuttomana ja hyvinvointialue on varauksen tai 4 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitetuille henkilöille osoittamansa, palveluun osallistumista koskevan kutsun yhteydessä ilmoittanut mahdollisuudesta periä tässä pykälässä tarkoitettu maksu sekä antanut ohjeet palvelun peruuttamiseksi ennalta. Maksun perimistä sekä palvelun peruuttamista koskevat tiedot on annettava siten, että henkilö, jolle tiedot annetaan, riittävästi ymmärtää niiden sisällön. Maksua ei saa periä alle 18-vuotiaalta henkilöltä.

Hyvinvointialue voi periä 1 momentissa tarkoitettua maksua, jos asiakas tai hänen edustajansa on varannut vastaanottoajan terveydenhuollon palveluihin tai sosiaali- tai terveydenhuollon lyhytaikaisen hoito- tai asumispalvelupaikan ja asiakas on jäänyt saapumatta varattuna aikana vastaanotolle tai asianomaiseen yksikköön. Kun hyvinvointialue on asiakkaan tai tämän edustajan aloitteesta varannut asiakkaalle vastaanottoajan taikka paikan lyhytaikaiseen hoito- tai asumispalveluun, maksun periminen edellyttää, että 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus tehdään ja ohjeet palvelun peruuttamiseksi annetaan ennalta kirjallisesti ja että asiakasta tai tämän edustajaa muistutetaan asiakkaalle varattua ajasta tai paikasta.

Hyvinvointialue voi periä 1 momentissa tarkoitettua maksua seuraavista sosiaalihuoltolain 14 §:ssä säädetyistä palveluista seuraavien edellytyksin:

1) lapsen huollosta, tapaamisesta tai elatuksesta sopimiseen liittyviltä käynneiltä ja perheasioiden sovittelusta palvelun itsenäisesti tai edustajaa käyttäen varanneelta vanhemmalta

sekä palvelua toteuttavan tahon henkilökohtaisesti kutsumalta lapsen vanhemmalta, joka on ennakkoon todennettavissa olevalla tavalla itsenäisesti tai edustajaa käyttäen ilmoittanut osallistuvansa käynnille;

2) isyyden tai äitiyden selvittämiseen tai vahvistamiseen liittyviltä käynneiltä palvelun itsenäisesti tai edustajaa käyttäen varanneelta vanhemmalta sekä palvelua toteuttavan tahon henkilökohtaisesti kutsumalta muulta henkilöltä, joka on ennakkoon todennettavissa olevalla tavalla itsenäisesti tai edustajaa käyttäen ilmoittanut osallistuvansa käynnille;

3) adoptioeuvontaan liittyviltä käynneiltä palvelun itsenäisesti tai edustajaa käyttäen varanneelta henkilöltä, sekä palvelua toteuttavan tahon henkilökohtaisesti kutsumalta henkilöltä, joka on ennakkoon todennettavissa olevalla tavalla itsenäisesti tai edustajaa käyttäen ilmoittanut osallistuvansa käynnille;

4) lapsen ja vanhemman välisistä valvotuista tai tuetuista tapaamisista siltä vanhemmalta, joka on itsenäisesti tai edustajaa käyttäen varannut tapaamisajan ja jota lapsen olisi ollut tarkoitus tapaamisessa tavata; maksu voidaan periä myös palvelua toteuttavan tahon henkilökohtaisesti kutsumalta lapsen vanhemmalta, joka on ennakkoon todennettavissa olevalla tavalla itsenäisesti tai edustajaa käyttäen ilmoittanut osallistuvansa käynnille ja jota lapsen olisi tapaamisessa ollut tarkoitus tavata.

Edellä 4 momentissa tarkoitetuilta palvelut varanneilta henkilöiltä maksu voidaan periä myös silloin, kun hyvinvointialue on heidän aloitteestaan varannut ajan kyseisiin palveluihin. Tällöin maksun periminen edellyttää, että 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus tehdään ja ohjeet palvelun peruuttamiseksi ennalta annetaan kirjallisesti ja että palvelun varannutta henkilöä tai tämän edustajaa muistutetaan varatusta palvelusta.

Jos maksu peritään 4 momentissa tarkoitetuissa palveluissa molemmilta vanhemmilta tai useammalta henkilöltä, perittyjen maksujen yhteissumma ei saa ylittää peruuttamatta jätetystä käynnistä hyvinvointialueelle aiheutuvia palvelun tuotantokustannuksia.

5 §

Maksuttomat terveyspalvelut

Terveydenhuollon palveluista ovat maksuttomia:

8) terveydenhuoltolain 73 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettut potilaan kuljetukset; sekä

6 a §

Maksukatto

Asiakkaalta perittyjen maksujen yhteismäärää laskettaessa otetaan huomioon kalenterivuoden aikana perityt maksut:

11) terveydenhuoltolain 29 §:n 2 momentin 7 kohdassa tarkoitettua lääkinnällisen kuntoutuksen laitospalvelujaksosta, jota annetaan kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain tai vammaispalvelulain mukaisia palveluja saavalle henkilölle;

12) terveydenhuoltolain 40 §:ssä tarkoitettua ensihoitopalvelusta;

13) terveydenhuoltolain 73 §:n 3—5 ja 7 momentissa tarkoitetuista ensihoitopalveluun sisältymättömistä potilaan kuljetuksista, jotka kuuluvat hyvinvointialueen järjestämisvastuulle.

7 h §

Ensihoitopalvelun maksu

Hyvinvointialue voi periä potilaalta, jolle ensihoitopalvelun yksikkö on tehnyt hoidon tarpeen arvioinnin tai muutoin antanut ensihoitopalvelua terveydenhuoltolain 40 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla, enintään 41,40 euron suuruisen maksun.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua maksua ei saa periä silloin, kun henkilö kieltäytyy hoidon tarpeen arvioinnista. Maksu voidaan kuitenkin näissäkin tilanteissa periä, jos ensihoitopalvelun antaminen on henkilön kieltäytymisestä huolimatta muun lainsäädännön nojalla välttämätöntä.

Ensihoitopalvelun maksun perimiseen sovelletaan lisäksi, mitä maksun perimisen erityistilanteista säädetään 7 j §:ssä.

7 i §

Ensihoitopalveluun sisällyttömän potilaan kuljetuksen maksu

Hyvinvointialue voi periä potilaalta, jolle se järjestää terveydenhuoltolain 73 §:n 3—5 ja 7 momentissa tarkoitettuja ensihoitopalveluun sisällyttömiä potilaan kuljetuksia, kustakin palvelusta enintään 41,40 euron suuruisen maksun.

Maksun perimiseen sovelletaan lisäksi, mitä maksun perimisen erityistilanteista säädetään 7 j §:ssä.

7 j §

Ensihoitopalvelun ja siihen sisällyttömän potilaan kuljetuksen maksun perimisen erityistilanteet

Jos sisäänkirjoittamaton potilas on tarvinnut asianmukaiseen hoitoyksikköön päästäkseen useampia terveydenhuoltolain 40 §:ssä määriteltyyn ensihoitopalveluun sisältyviä tai sellaisia siihen sisällyttömiä potilaan kuljetuksia, joiden järjestämisestä hyvinvointialue vastaa terveydenhuoltolain 73 §:n 3—5 momentin perusteella, taikka näiden kuljetusten yhdistelmän, hyvinvointialue voi periä potilaalta näistä palveluista säädetyn maksun vain ensimmäiseksi suoritetusta palvelusta.

14 b §

Indeksitarkistukset

Edellä 3 §:n 1 momentissa, 6 b §:n 1 momentissa, 7 c §:n 3 momentissa, 7 d §:n 4 momentissa, 7 h §:n 1 momentissa, 7 i §:n 1 momentissa sekä 10 e §:n 3 ja 4 momentissa säädettyjä euromääriä tarkistetaan hyvinvointialueiden hintaindeksin muutoksen mukaisesti. Muutoksen määrittämisessä käytetään tarkistushetkellä viimeisintä valtiovarainministeriön julkaisemaa ennustetta tulevan vuoden (*indeksin muutosvuosi*) hyvinvointialueiden hintaindeksin arvosta.

Indeksitarkistus tehdään vuosittain. Tarkistetut euromäärät pyöristetään lähimpään 0,10 euroon. Edellä 7 c §:n 3 momentissa ja 10 e §:n 3 ja 4 momentissa säädettyjen euromäärien tarkistetut määrät sekä 7 d §:ssä tarkoitettua käyttövaran tarkistettu määrä pyöristetään kuitenkin lähimpään euroon.

Sosiaali- ja terveysministeriö julkaisee tässä laissa tarkoitettuja eri indekseillä tarkistettuja euromääriä Suomen säädöskokoelmassa indeksin muutosvuotta edeltävän vuoden tai indeksitarkistukseen liittyvän tarkistusvuoden syyskuun loppuun mennessä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2026. Lain 5 ja 6 a § tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2028. Lain 7 h—7 j §:ää sovelletaan kuitenkin vuonna 2026 sosiaali- ja terveysministeriön tekemään ilmoitukseen indeksitarkistetuista maksujen euromääristä. Lisäksi lain 7 h—7 j §:n nojalla ei voida periä maksuja ennen 1 päivää tammikuuta 2028. Vuonna 2026 annettavan indeksitarkistettuja euromääriä koskevan sosiaali- ja terveysministeriön ilmoituksen julkaisua koskevaan määräaikaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 9.7.2026

Tasavallan Presidentti

Alexander Stubb

Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman